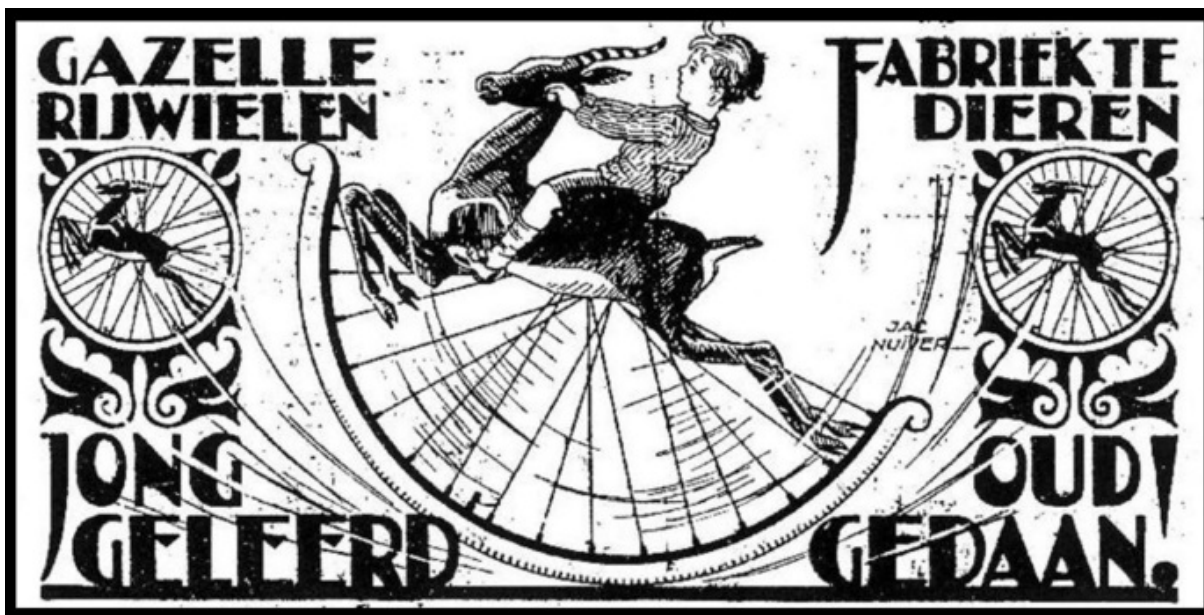

Gazelle Rijwiel Fabriek

- 1892 Willem Kölling (1869-†1935) start op Kerkstraat nr. 8, de N.V. Rijwiefabriek Gazelle.
- 1902 Willem Kölling en R. Arentsen starten nieuwbouw fabriek in de verlengde Spoorstraat (nu Wilhelminaweg).
- 1904 R. Arentsen stopt samenwerking en trekt zich terug. Hendrik Kölling (1874-†1955), broer van Willem, neemt de plaats van Arentsen in.
- 1907 Gazelle nu officieel een merknaam voor een fiets.
- 1912 Fabriek wordt aanzienlijk uitgebreid
- 1912 Stripheld Piet Pelle verschijnt voor het eerst in een stripverhaal.
- 1915 Oprichting N.V. Gazelle Rijwiefabrieken, v/h Arentsen en Kölling. Directeuren: Willem en Hendrik Kölling en Jan Breukink (1887 - †1960). Deze laatste is een neef van Willem en Hendrik Kölling.
- 1927 Gazelle-lied wordt gecomponeerd bij het 35-jarig bestaan van de fabriek. Willem Kölling, directeur Gazelle, schenkt de Muziektent op het Wilhelminaplein, tegenover de Gazelle Rijwiefabriek.

1927 – voltallig personeel voor de fabriek bij het 35-jarig jubileum.

1944	Deel van de fabriek wordt verwoest bij een bombardement. Directeurswoning ernaast wordt ook verwoest en niet meer herbouwd.
1954 tot 1958	Gazelle wordt van een familie-vennootschap, een open N.V. Directeur: Jan Breukink
1960	Directie: M.G. Breukink, G. Breukink en W. Breukink
1971	Fabriek wordt verkocht aan: Tube Investments (moedermaatschappij van "Raleigh")
1974	De Muziektent op het Wilhelminaplein, tegenover de Gazelle Rijwielfabriek wordt afgebroken.
1987	Fabriek wordt verkocht aan: Derby Intern. Corp.
1992	100-jarig bestaan, Gazelle wordt "Koninklijke Gazelle". Gazelle bouwt de 8 miljoenste fiets.
2001	Fabriek wordt verkocht aan het Rabobank investeringsfonds Gilde Buy Out Fund
2011	Fabriek wordt verkocht aan Pon Holding, Almere
2012	Gazelle fabriceert de 12 miljoenste fiets
2014 - 2015	Volledige nieuwbouw fabriek. Het oorspronkelijke deel blijft behouden en wordt gerenoveerd.

Geschiedenis van Gazelle Rijwiel Fabriek

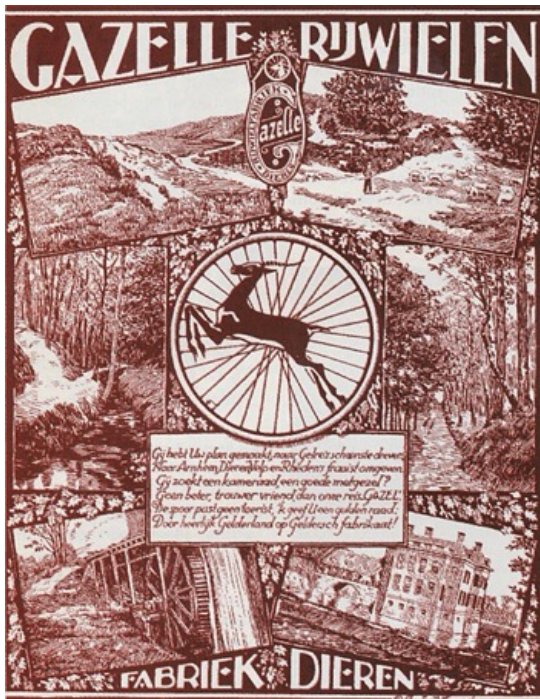

In 1892 besloot de postkantoorbeheerder te Dieren, Willem Kölling (1869-1935) in de fietsenhandel te gaan, een initiatief dat voor die tijd gewaagd was aangezien dit vervoermiddel toentertijd nog vrij onbekend was. Deze fietsenhandel zou later uitgroeien tot de Gazelle Rijwielfabriek. Hiertoe ging Kölling samenwerken met de Dierense smid Rudolf Arentsen. De firma Arentsen en Kölling was gevestigd in de Kerkstraat

8/10A. In 1902 kochten ze aan de Wilhelminaweg een op enige afstand van de weg gelegen bestaand bedrijfsgebouw, een voormalige lakfabriek, met de bedoeling in eigen beheer complete fietsen te gaan bouwen. In dit jaar werd waarschijnlijk naast de lakfabriek tevens een nieuw bedrijfsgebouw opgetrokken.

De naast de lakfabriek gelegen villa zou de directeurswoning worden. Arentsen trok zich in 1904 terug en zijn plaats werd vervolgens ingenomen door de broer van Willem: Hendrik Kölling (1874-1955). In 1907 werd de naam Gazelle, die al sedert 1902 in gebruik was, officieel als merknaam ingeschreven. In 1912-1913 werd het pand aanzienlijk uitgebreid met het hoofdgebouw dat vóór het bestaande gebouw opgetrokken werd (delen van het gebouw uit 1902 vormen nu nog een onderdeel van het complex). Links van dit gebouw bevond zich een klein ziekenhuisje dat in 1897

tot stand kwam en dat tot 1913 zou bestaan, waarna het terrein door Gazelle in gebruik genomen werd.

Gebouw

In 1915 werd door de Köllings en hun neef Jan Breukink de "N.V. Gazelle Rijwielfabriek v/h Arentsen en Kölling" opgericht. In de loop der jaren werd het bedrijf verder uitgebreid. De latere uitbreidingen zijn in de loop der tijd soms weer verbouwd. Het hoofdgebouw werd in ieder geval, waarschijnlijk in de jaren twintig, met een halve bouwlaag verhoogd. De kantoren zijn naar alle waarschijnlijk in deze tijd eveneens gemoderniseerd.

Het huidige hoofdgebouw van de Gazellefabriek (Wilhelminaweg 8), met een aan de straatzijde gelegen ijzeren hek, werd in 1912 ontworpen door de architect C.N. van Goor uit Rotterdam in samenwerking met de

Dierense architect G.J. Uiterwijk (1863-1937).

Het hoofdgebouw werd opgetrokken vóór de eerste op dit terrein gebouwde Gazellefabriek (1902) met een hiernaast gelegen restant van een oudere lakfabriek. Het hoofdgebouw maakt onderdeel uit van het in de loop der tijd uitgebreide en meerdere malen verbouwde complex van de Gazellefabriek. Zo werd in 1919-1920 naar ontwerp van Uiterwijk en de bekende architect Arend Beltman (1863-1937) uit Enschede een, inmiddels verbouwde, loods met sheddaken toegevoegd. Beltman tekende ook voor de uitbreidingen uit de jaren 1938-1940. Het markant aan de oostzijde van de Wilhelminaweg gesitueerde complex wordt aan de zuidzijde begrensd door de spoorlijn. Door de ligging naast het spoor en de spoorwegovergang Burgemeester de Bruinstraat / Wilhelminaweg vormt de fabriek een sterk beeldbepalend element in Dieren.

Tegenover de fabriek, aan de westzijde van de Wilhelminaweg, bevindt zich een plantsoen met hieraan gelegen, ten behoeve van werknemers van de Gazelle gebouwde woningen.

(bron: Monumentenregister, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2001)

Oorlog

In 1944 werd tijdens het bombardement het deel van de fabriek met de hoge schoorsteen (achter het huidige gebouw) verwoest. Zie voor dat deel van de fabriek de afbeelding Gazelle Fabriek Dieren, 1927. Naast de spoorweginnang stond voor de oorlog een dubbel woonhuis, waarin de heer Bannink, de machinist, en de heer Boerman, de seinhuiswachter, woonden. Op deze plaats bouwde de Gazelle na de oorlog weer een dubbel woonhuis. Direct ernaast stond de directiewoning van de familie Kölling, gescheiden van de fabriek door een smal gangetje. Dit huis werd in de Tweede Wereldoorlog verwoest. (bron: De Oostelijke Veluwezoom in oude ansichten (1969))

Bezoekers
van DIEREN en zijn mooie omgeving herinneren zich nog na jaren het genoegen en het genot, hier onder-
vonden. :: :: :: ::

Berijders
van het in DIEREN vervaardigde GAZELLE RIJWIEL behoeven zich niets te herinneren, daar hun GAZELLE RIJWIEL steeds tot gebruik gereed is. :: :: :: ::
Daardoor genieten zij ook altijd van de werkelijkheid. :: :: :: ::

Gazelle Rijwielen met Gazelle Banden } = { Betrouwbaar mooi en sterk.

Vraagt gratis prijscourant!
TALRIJKE AGENTEN
TALLOOZE BERIJDE

Gazelle Rijwielabriek Dieren
Firma **ARENTSEN & KÖLLING.**

links: 1911 - advertentie Gazelle in "Gids voor Dieren en omstreken" van de Vereniging Algemeen Belang voor Dieren en Omstreken

onder: merkplaatje Gazelle, ontworpen door André Vlaanderen

links: 1937 - pagina uit Gazelle reclameboekje "De eeuw van het verkeer", getekend door André Vlaanderen

Auteur: Jos Leeman